



רשת שיעורי תורה

היכלי תורה

ערש"ק פרשת תולדות א כסלו תשס"ט ♦ דף היומי בבלי: קידושין נא ירושלמי: נויר לה

ויתרצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי

מה שדקדקה ואמרה 'למה זה אנכי', כאומרת התינוח אחרים שיש להם לסבול, אבל למה זה אני צריכה לסבול, לשון זו צריכה ביאור.

ברם יתבאר על פי שמצינו בחזקיהו המלך שאמר הכתוב (מלכים ב כ) 'בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה'. ואמרו בגמרא (ברכות י א) אמר ליה, מאי כולי האי, כלומר, מדוע מגיע לי עונש זה. אמר ליה, משום דלא עסקת בפריה ורביה, היינו, שחזקיה לא נשא אשה. אמר ליה, משום דחזאי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו, כלומר, שראה ברוח הקדש שעתידים לצאת ממנו בנים שאינם הגונים, ולפיכך נמנע מלשאת אשה. על כך השיב לו ישעיהו בהדי כבשי דרחמנא למה לך, מאי דמפקדת איבעי לך למעבד. שכיון שמצווה ועומד במצות פריה ורביה, אין לו לחקור בסתריו של הקדוש ברוך הוא.

הרי לפנינו שטענתו של חזקיהו שכיון שעתידים לצאת ממנו בנים שאינם הגונים אינו עוסק בפריה ורביה, היתה טענה נכונה. רק שסתר אותה ישעיהו הנביא, שמאחר שמצווה ועומד הוא במצות פריה ורביה, אין לו לחקור אחר העתידות, ואף שידוע ברוח הקדש שיהיו לו בנים שאינם הגונים, אינו יכול לפטור עצמו מחובתו.

מעתה מובן היטב מה שדקדקה רבקה ואמרה 'למה זה אנכי', כי בשלמא אנשים המצווים בפריה ורביה, אינם יכולים להתחשב במה שבנם מפרקס לצאת בפתחי עבודה זרה. אבל אני שאשה אני ופטורה ממצות פריה ורביה, 'למה זה אנכי'.

ע"פ יעלת חן

לרישום ועדכון שיעורי תורה ניתן לשלוח פקס ל: 03-543-5757

לתרומות והנצחות ניתן לפנות ל- 02-9914478

נושאי הדף בעלון

- קדושין בטבעת ששייכת לאבי החתן.....קידושין נא
- הבאת ילדות קטנות לבית המדרש.....קידושין נב
- האם ראוי לחטוף שיריים.....קידושין נג
- נתיצת אבן מהכותל המערבי.....קידושין נד
- קידש אשה בבשר, ונמצא נבילה...קידושין נה
- בהמה שנמצאת מירושלים.....קידושין נה
- מועל אחר מועל.....קידושין נה
- בהמה שנמצאת מירושלים.....קידושין נה
- אין לוקחים בהמה בכסף מעשר...קידושין נה
- אם מותר לאדם לנסות להשתדך לנערה כשמשדכת לאחר.....קידושין נו
- דין צפור השחוטה של מצורע.....קידושין נז
- עגולה ערופה מתי נאסרת.....קידושין נז
- שחטה ונמצאת טריפה.....קידושין נז
- הוקצה למצוה.....קידושין נז
- עץ ארז ואזוב ושני תולעת במצורעה.....קידושין נז
- שלך בשלי אסור.....קידושין נז
- כפתור ופרח.....עמוד 5

היכל המעשה.....עמוד 6

היכל החידוד.....עמוד 6



קדושין בטבעת ששייכת לאבי החתן

בספר השומר אמת (סי' לד אות כז, דיני חופה) הביא **מספר נשמת כל חי** (ח"ב סי' מד), שנחלקו הפוסקים בבן הסמוך על שולחן אביו שנתן לו אביו מתנה אם זוכה בו, או לא כיון שהוא סמוך על שולחנו, אך כתב שאם זיכה לו על ידי אחר לכולי עלמא מועיל. וכן כתב שם **בנשמת כל חי** (סי' יז, וח"א או"ח סי' טו), שלפעמים אנו רואים שמקדשים בטבעת שהיא של האב, או אפילו שלו והוא סמוך על שולחן אביו, ונמצא מקדש בדבר שאינו שלו, לכן צריך שיתן לו האב הטבעת מתנה ע"י אחר כדי לצאת ידי חובת הפוסקים הנ"ל.

אולם בעל **נשמת כל חי** עצמו בספרו **חיים ושלו** (ח"א סי' כב דף מט ג) בנידון שקידשה בטבעת שלו ובמעוות שנתן לו אביו והוא סמוך על שולחן אביו, כתב שאף שלכאורה היה מקום לפקפק בזה לפי מש"כ בספרו נשמת כל חי הנ"ל, שנחלקו הפוסקים אם בן הסמוך על שולחן אביו אינו זוכה במתנה שנתן לו אביו, מכל מקום נראה שלענין קידושין שהרגילות היא בכל העולם שהאב משיא אשה לבנו, והוא בכלל חיוב המצווה שחייב האב להשיא אשה לבנו כמבואר לעיל (טו), והדין של להשיאו אשה על ידי הוצאה מממונו כמו שכתבו כמה פוסקים, ואם כן כסף הקידושין גם הוא בכלל המצווה של הוצאה, והרי הוא העיקרי שבכולם שבוזה הוא מקיים 'כי יקח איש אשה' שהרי אין קיחה אלא בכסף כמובא לעיל (ד:). וכיון שיש בזה דבר מצווה, לכולי עלמא זוכה הבן במתנה שנתן לו אביו.

עוד כתב שנראה שאין פקפוק בזה לכל הדעות כיון שהאב נתן טבעת לבנו כדי לקדש בו אשה, הרי גילה דעתו שרוצה שהבן יתן מממונו לאשה כדי שתתקדש לו, ובאופן זה שהיה על פי דעתו וברשותו ודאי שאינו יכול להוציאו מיד המקבל אחר שכבר זכה.

בסוף דבריו הביא **ממהר"ם מיניץ** (סי' קט) שכתב, וטבעת הקידושין צריך להיזהר מאוד שיהיה של החתן וכו', ואם החתן נער ואביו שם בשעת הברכה צריך לשאול לאביו אם נתן הטבעת לבנו במתנה גמורה.

גם בספר **תעלומות לב** (ח"ג קונטרס הליקוטים סי' ג) הביא, שראה לרב אחד שהיה נזהר מאוד שיזכה האב את טבעת הקידושין לבנו על ידי אחר משום שהוא סמוך על שולחנו, ושהיה הדבר זר בעיניו שלא ראה בירושלים ולא בשאר קהילות שעבר בהם שיהיו נזהרים בזה.

וכתב שטעמם ונימוקם [של אלו שלא מצריכים שיזכה האב] עמם, כי האב שעשה כל הוצאות החופה וגם הטבעת שיקדש בה בנו את ארוסתו אין ראוי לחוש לזה, ובודאי מזכה לו ואפילו בשואל מאחרים פסק השו"ע שתופסים הקידושין אם המשאיל יודע שהוא שואל לקדש בו את האשה, וכל שכן באב העושה טבעת קידושין לבנו שהיא אחת ממצוות הבן על האב, ואף אם לכתחילה היה ראוי לעשות באופן המועיל לכולי עלמא כדי לצאת ידי חובת כל הדעות, מכל מקום קשה וזר הדבר להוציא לעז על הראשונים שלא נהגו כן, ומפני שמן הדין היא מקודשת גמורה כיון שהיא ברצון האב ובפניו.

וכתב עוד ומה שכתב השומר אמת שהוא התחיל לזהר בזה מיום שראה מש"כ בספר נשמת כל חי הנ"ל, הרי הרב עצמו בספרו חיים ושלו ביאר שאין לחוש לזה אף לכתחילה.

הבאת ילדות קטנות לבית המדרש

במסכת סופרים (פ"ח ה"ח, הובא בסידור רש"י סי' תנז), ביום שהושיבו את ר' אלעזר בן עזריה בישיבה, פתח ואמר, אתם נצבים היום כולכם, טפכם נשיכם, אנשים באים לשמוע, נשים כדי לקבל שכר פסיעות, טף למה בא, כדי ליתן שכר למביאייהן. מכאן נהגו בנות ישראל קטנות לבא לבתי כנסיות, כדי ליתן שכר למביאייהן, והן לקבל שכר.

בפירוש נחלת יעקב (שם) ביאר שעל ידי זה שמביאים אותם לבית הכנסת, יכנס יראה בלבבם בגדלותם ועל ידי כך יקבלו שכר.

כך מבואר גם בתוספות (חגיגה ג. ד"ה כדי) שעל דברי הגמרא (שם) 'כדי ליתן שכר למביאייהן' כתבו, שעל זה סמכו להביא קטנים בבית הכנסת. **ובאור זרוע** (ח"ב שבת אות מח) כתב, נוהגים להביא קטנים וקטנות לבית הכנסת שע"י יכנס בהם יראת שמים.

ומכל מקום יש להיזהר מלהביא תינוקת קטנה מאד שמפריעה לתפילה, **ובאליהו רבה** (פרשה יד) ובמדרש (מדבר רבה ד כ) הובא מעשה באדם אחד שהיה עומד הוא ובנו בבית הכנסת, וכל העם עונין אחר העובר לפני התיבה הללויה, ובנו עונה דברים של תיפלות, אמרו לו, ראה בנך שהוא עונה דברים של תיפלות, אמר להם, מה אעשה לו תינוק הוא, ישחק, שוב למחר עשה כאותו עיניין, וכל העם עונין אחר העובר לפני התיבה הללויה, והוא עונה דברים של תיפלות, אמרו לו, ראה בנך שהוא עונה דברים של תיפלות, אמר להן, מה אעשה תינוק הוא, ישחק. כל אותן שמונת ימי החג ענה בנו דברים של תיפלות, ולא אמר לו דבר, אמרו, לא יצאת אותה שנה ולא שנת ולא שילשה, עד שמת אותו האיש, ומתה אשתו, ומת בנו, ומת בן בנו, ויצאו לו חמש עשרה נפשות מתוך ביתו, ולא נשתייר לו אלא [זוג אחד של] שני בנים בלבד, אחד חיגר וסומא, ואחד שוטה ורשע.

וכך פסק **המשנה ברורה** (סי' קכד ס"ק כח) שהקטנים ביותר הרצים ושבים בבהכ"נ בשחוק מוטב שלא להביאם דהרגל נעשה טבע וגם שמטרידים להצבור בתפילתם.

ובשל"ה הקדוש (מסכת תמיד עיני תפילה) כתב, בזמן הזה יש טף בא לבית הכנסת לתת עונש למביאייהן, לפי שהוא בא לחלל קדושת בית אלהינו ולשחוק בו כברחובות קריה, יקומו לצחק זה עם זה, זה מצחק עם זה וזה מכה את זה, זה מרנן וזה בוכה, זה מדבר וזה צועק, זה רץ אילך וזה רץ אילך, רץ לקראת רץ ירוץ. ויש אשר יעשה צרכיו בבית הכנסת, ואז יאמרו מים מים. ויש אשר יתן אביו בידו ספר והוא ישליכו לארץ או יקרעהו לשנים עשר קרעים. סוף דבר, מקול שטותם כוונת המתפללים נפסדת ונמצא שם שמים מתחלל, והמביא טף בזה האופן לבית הכנסת אין ראוי לו לקוות על זה שכר, כי אם לדאג מן הפורענות. וכו' סוף דבר, ראוי לאדם שלא להביא הטף הקטן מאד לבית הכנסת, כי יפסיד בהביאו ולא ירויח. אך הטף הגדול קצת, יביאנו לבית הכנסת ולא יניחנו לזוז ממקומו, וילמדהו ויזרזהו לענות אמן וקדיש וקדושה, ולא יניחוהו לדבר דברי הבאי, וילמדהו לשבת שם באימה ובריאה. ובזה יהיה לו שכר טוב מאת השם יתברך.

יום ראשון ג כסלו

קידושין נג

האם ראוי לחטוף שיריים

כתב **המגן אברהם** (סי' נג ס"ק כו) בשם **הדרכי משה** שאין להתקוטט בעבור שום מצוה שהרי שנינו הצנועים מושכים את ידיהם מלחם הפנים.

בערוך השולחן (שם ס"ב) כתב אסור לאדם להתפלל בלא רצון הצבור וכל מי שמתפלל בחזקה ודרך אלמות אין עונין אמן אחר ברכותיו, אם יש בו יראת שמים יברח מהעמוד אם רואה אפילו רק יחידים שאין רוצים בו.

וכל מצוה שהוא במחלוקת אינה מצוה ולא יתקוטט לעשות מצוה שאינה מוטלת עליו שהרי אכילת קדשים בודאי מצוה גדולה היא ומ"מ שנינו בלחם הפנים שהצנועים מושכים את ידיהם מהחלוקה אם מתקוטטים בעד זה כדאיתא ביומא (לט). ועל זה אמרו (מועד קטן ה.) כל השם אורחותיו זוכה ורואה בישיע אלהים:

אך **במחצית השקל** (שם) העיר על לימודו של המג"א מסוגיין שהרי בלחם הפנים בין כה לא הגיע לכל אחד כשיעור, ורק אכלו חצי שיעור, ויתכן שלכן לא התקוטטו בעבור זה שלא היה זה אלא קצת מצוה, אולם מנא לן שאין להתקוטט גם עבור מצוה שלימה. ובשו"ת **חתם סופר** (או"ח סי' קמ) גם הניח ראייתו של המג"א בצ"ע.

בשו"ת מחנה חיים (ח"ג או"ח סי' יט) דן על אדם שמנהגו להדליק בכל שבת נר אחד גדול, ובא אליו שכנו ומבקש ממנו שיתן לו חצי מהנר שבידו, אם עליו להיבטל מקיום הידור מצוה שמדליק בנר גדול, עבור חבירו שיוכל גם לקיים המצוה, והאריך לדון בזה מדברי המג"א, ולמעשה פסק שכיון שהוא יכול לקיים המצוה גם בחצי נר, צריך ליתן לחבירו חצי נר השני כדי שגם הוא יוכל לקיים המצווה, עיי"ש.

עוד דן (ח"ב או"ח סי' לה) על מי שהחזיק במצוות ידועות כמה שנים לקרוא בתורה בר"ה ויוהכ"פ, וכעת בא איש אחד שרוצה לקרוא במקומו, וכתב שבמקום שיש חזקה יש להתקוטט על קיום מצוה, שאין זה דומה לכהנים שלא היה יתרון לאחד על אחר.

והנה **בשערים המצויינים בהלכה** (סי' מב סק"ב) כתב לבאר את המנהג לאכול שיריים של צדיק, והוסיף וכתב, יש לי להעיר בענין חטיפת השיריים שנוהגים החסידים שלכאורה יקשה מגמרא בחילוק לחם הפנים שהצנועים היו מושכים ידיהם והגרגרנין חוטפין, [ואכן ר' שלמה לייב מלנצ'נה סירב לחטוף שיריים, אלא אכלם רק אם ניתנו לידיו, ואמר האם זה יותר טוב מלחם הפנים שבבית המקדש שהצנועים היו מושכים את ידיהם, (ספר זכותא דאברהם עמוד קנד)].

וכתב לתרץ עפ"י מה שכתב **בתשובת מהר"י ברונא** (סי' קסא) שאין כופים את הכהן לקבל מתנות כהונה משום שנאמר 'למשחה בהם' והיינו דרך מלכות וגדולה, ולכן בלחם הפנים לא היו חוטפים והצנועין מושכין ידיהם. משא"כ בשיריים של סעודת צדקי שאין בזה עניין של 'למשחה' – דרך גדולה ומלכות.

בדרך אחרת כתב לבאר עפ"י מה שאמר אב"י (חולין קלג.) שבתחילה נהג לחטוף את מתנות הכהונה משום חיוב מצוה.

ובקובץ **שפתי צדיקים** (א עמוד יג) כתבו בשם **ר' יעקב ישראל מטשערקאס ז"ל**, שעניין אכילת שיריים מצדיקים הוא תיקון לחטא דור המבול, שכל חטאם היה בגזל ובחטיפה, כמבוא בתרגום (בראשית ו' יג), וזה הוא הענין שחוטפים השיריים, לתקן בחטיפה זו, את חטא דור המבול.

יום שני ד כסלו

קידושין נד

נתיצת אבן מהכותל המערבי

בספרי דרשו על הפסוק 'לא תעשון כן לה' אלקיכם' אזהרה לנותץ אבן ממוזבח ומקדש ועזרה.

ובבית יוסף (יו"ד סי' רעו ד"ה יש בו) כתב בשם הר"י אסכנדרני ז"ל שהנותץ אבן מהמוזבח לא מיחייב אלא בעושה דרך השחתה, אבל אם נפגמה שצריך לתקן אחרת במקומה שרי, שכן מצינו בני חשמונאי שנתצו מזבח שבנה עזרא מפני שטימאווה יונים, כדאיתא ביומא. והדין כן מפני שא"א לנו בלא מזבח, וגם א"א לנו לבנות מזבח במקום אחר במקדש, שמקום המזבח מכוון ביותר.

אך **בשו"ת חתם סופר** (יו"ד סי' רסד ד"ה ואמרת) הקשה עליו ממה שאמרו בעבודה זרה (נב): שמזבח ששקצו אנשי יון היה חולין גמור, כמבואר בפסוק 'ובאו בה פריצים וחללוהו', והיינו שמכיון שבאו בה פריצים נתחללה, וכמו שפירש המפרש (שם) 'מכיון שנכנסו נכרים להיכל יצאו כליו לחולין'. וא"כ לא היה בו משום איסור נתיצה. וכן צריכים לומר במ"ש רש"י במגילה (כט. ד"ה דשף) 'ויתבי ובנאוהו יכניה וסיעתו מאבנים ועפר שהביאו עמהם בגלות, לקיים מ"ש כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו', וקשה מי התיר להוריד מקדושת בית המקדש לבית הכנסת, אלא על כרחך שכיון שבאו בה פריצים נתחללו. [אמנם **האגרות משה** (יו"ד ח"ד סי' סג) כתב שלא הביאו מאבני בית המקדש, אלא מאבני ארץ ישראל].

והוסיף **החת"ס** שכל זה אמור לאו דוקא באבני מזבח אלא כל דבר המקודש כמבואר בגמרא (מכות כב.) בשורף עצי הקדש לוקה משום לא תעשון כן, וכן הדין בחומת ירושלים ומגדלותיה שנבנו משירי הלשכה כמבואר בשקלים (פ"ד) וא"כ יש בהם קדושה. וכן משמע להדיא ברא"ש (בסוגיין) שכתב 'כהיכל כירושלים קסבר חומת העיר ומגדלותיה משירי הלשכה אתו'. וכ"כ **הרע"ב** (פ"א מ"ג). וא"כ הפורץ מהם דבר עובר על לאו הזה. ומ"מ סיים **החת"ס** שמצינו בנחמיה (ב' יג) שהיה שובר בשערי ירושלים הנשארים מבית ראשון על מנת לבנות חדשים, והרי מבואר לכאורה היתר נתיצה ע"מ לתקן. וביאר החתם סופר שכיון שבאו פריצים בבית ראשון נתחלל והותר לנתצו. [אמנם לגורסים שובר בשי"ן שמאלית, הכוונה כמ"ש האבן עזרא שהיה מעייין בה במחשבתו, מלשון סברא].

אמנם **המשכנות לאביר יעקב** (להגרה"מ גלבשטיין) האריך שיש בדבר כמה איסורים, שלא גרע מבית הכנסת שאסור לנתצו. וכן הביא העלת תמיד בשם הדרכי תשובה שיש בדבר כמה לאוים, וכן כתב **המגדל דוד** (קונטרס ד אות יג).

והאגרות משה (יו"ד ח"ד סי' סג) כתב שדעת **הרמב"ם** (בית הבחירה פ"א ה"ח) הוא שהאיסור להניף כלי ברזל על אבני בית המקדש נהוג גם בחומת הר הבית, ונמצא שאסור להניף כלי ברזל על אבני הכותל. ועוד האריך שם שיש מעילה לדעת הרמב"ם בחומת הר הבית. ונמצא שבכותל מערבי שעליו נאמר **במדרש רבה** (נשא פרשה יא פ"א) הנה זה עומד אחר כולנו זה כותל מערבי של ביהמ"ק שאינו חרב לעולם. למה, שהשכינה במערב. ובשיר השירים רבה (פרשה ב פ"א) נאמר למה, שנשבע לו הקב"ה שאינו חרב לעולם. וכן איתא במדרש איכה (פרשה א פ"א) (לא) דגזרו מן שמיא דלא יחרב לעולם, למה, ששכינה במערב. וא"כ נקרא מקדש ומועלים בו.

וביאר (שם אות יב) שאי אפשר לומר שבאו פריצים וחללוהו ובטל קדושתו, לפי שהכותל עצמו לא נתחלל, וביחוד שיש שבועה שדרשו מקרא שהכותל לא יחרב, והוא לא נמסר לפריצים להחרב. וביותר נראה שרק מה שהם לקחו לעצמם נתחלל, אבל אפילו הכלים שנבוכנצר הוריד לבבל, ולא לקחם לעצמו לא נתחללו.

קידוש אשה בבשר, ונמצא נבילה

בשו"ת הלכות קטנות (ח"ב סי' קצ"ז) נשאל על המקדש את האשה בבשר סתם ונמצא שהיתה נבלה אי הוי מקח טעות.

והשיב, שספק זה יש ללמוד מדברי התוס' בסוגיין (נו: ד"ה המקדש בערלה) שכיון שהאשה סבורה שיש לה ליהנות דרך הנאתה ואינו כן לא סמכה דעתא, על כן כך גם בנידון זה שיש לומר שכיון שסבורה שיכולה לאכלה וצריך למכרה הוי מקח טעות. אך כתב לדחות שליהנות שלא בדרך הנאתה אין זה דבר מצוי. ועיי"ש עוד מה שכתב בזה.

בהמה שנמצאת מירושלים

כל הבהמות הנמצאות בירושלם או חוצה לה בקרוב ממנה הבאות עולות כמו שיתבאר בפסולי המוקדשין נסכיהן באין מתרומת הלשכה, וכן גוי ששלח עולתו ממדינה אחרת ולא שלח עמה דמי נסכים יביאו נסכיהם מתרומת הלשכה.

מועל אחר מועל

אין מועל אחר מועל במוקדשים, אלא בבהמה וכלי תשמיש בלבד, כיצד בקע בקורדום של הקדש ונהנה בפרוטה ופגם ובא חבירו ובקע בו ונהנה ופגם כולם מעלו, נטל הקורדום ונתנו לחבירו הוא מעל אבל חבירו לא מעל, שתה בכוס של זהב ונהנה בפרוטה ובא חבירו ושתה ונהנה ובא חבירו ושתה ונהנה כולם מעלו, נטל הכוס ונתנו לחבירו מתנה או מכרו הוא מעל וחבירו לא מעל, רכב על גבי החמור ונהנה בפרוטה ופגם ובא חבירו ורכב עליו ונהנה ופגם ובא חבירו ורכב עליו ונהנה ופגם, כולם מעלו, נתן החמור לחבירו מתנה או מכרו או השכירו הוא מעל וחבירו לא מעל, וכן המשאיל קרדום של הקדש הוא מעל לפי טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בו לכתחילה, והוא הדין לבהמה.

בהמה שנמצאת מירושלים

בהמה שנמצאת מירושלים ועד מגדל עדר וכמדתה לכל רוח, אם נקבה בת שנתה היא כונסה לכיפה עד שתמות שמא חטאת היא, היתה בת שתיים יביאנה שלמים ויביא עמה לחם שמא תודה היא, מצא זכר בן שתי שנים אין לו תקנה, שמא אשם הוא ועדיין לא כפרו בעליו, מצא זכר בן שנה מניחו עד שיפול בו מום, ומביא שתי בהמות תחתיו ומתנה ואומר אם עולה היה זה עולה תחתיו ואם שלמים היה זה שלמים תחתיו, ומקריב האחד עולה ונסכיו משל צבור, והאחר שלמים עם הלחם שמא תודה היה, ומה יעשה בזה הנמצא יאכל במומו שאפילו היה בכור או מעשר במומו הוא נאכל, ואם פסח אחר זמנו הוא הרי זה שלמים ובזמנו הכל נזהרין בו, ואם תאמר שמא אשם נזיר או אשם מצורע הוא, אינן מצויין תמיד, לפיכך לא חשו להן.

אין לוקחים בהמה בכסף מעשר

אין לוקחין בהמה בכסף מעשר חוץ לירושלים, ואם לקח בשוגג יחזרו הדמים למקומן במזיד תעלה ותאכל בירושלים ואם אין מקדש תקבר היא ועורה.

אם מותר לאדם לנסות להשתדך לנערה כשמשדכת לאחר

כתב המהרש"ל בחכמת שלמה על סוגיין, שבנשיאות אשה אין אומרים עני המהפך, כיון שיכול לומר לא ניהא לי באחרת, ומ"מ אם קידשה כבר פשיטא שנקרא רמאי ורשע.

והנה בשו"ת אגרות משה (אבהע"ז ח"א סי' צא) נשאל בדבר אחד שמשדך לאיזו נערה, אם מותר לאחר לנסות להשתדך לאותה נערה שגם הוא רוצה בה, אם יש בזה דין עני המהפך בחררה או לא.

והשיב, כל זמן שלא החליטו ביניהם שנגמר השידוך שהוא או היא מסתפקים עדיין בעצם הדבר אם הוא טוב לפנייהם, או אף רק באיזה תנאים בעניני ממון כאלו שאפשר שלא יבא לידי גמר, ברור שאין בזה דין מהפך בחררה, שאף בעניני מקח וממכר פסק הרמ"א (ח"מ סי' רל"ז ס"א) שדין מהפך בחררה הוא כשכבר פסקו הדמים שביניהן ואין מחוסרים אלא הקנין, אבל אם מחוסרים עדיין הפסיקה על הדמים, משום שהמוכר רוצה בכך והקונה רוצה יותר בזול מותר לאחר לקנותו. וכ"ש בשידוכין שכל זמן שלא החליטו לגמור הענין משני הצדדים אין בזה דין מהפך בחררה לכל הדעות, שאין לך הפסד גדול מזה שתהיה הנערה מוכרחת להינשא רק להראשון שנשדך לה משום שנאסור לכל העולם לישאנה. ולכן ברור שמוותר.

אבל אם כבר החליטו לגמור השידוך אך שעדיין לא נעשה הקנין שנוהגין לעשות בגמר שידוכין וכדומה, תלוי זה בדין הפקר ומתנה, שנחלקו בזה הפוסקים אם גם בהפקר ומתנה נאמר דין עני המהפך בחררה.

ואם נעשה הקנין כבר, אף שהקנין שישא זה את זה אינו מועיל, משום שאין זה אלא קנין דברים כמבואר בסמ"ע (ח"מ סי' רמג ס"ק יב), וא"כ לאלו שסוברים שבהפקר ומתנה אין דין מהפך בחררה גם אחר הקנין אין דין זה, משום שהקנין הרי אינו מועיל, מ"מ אסור מצד החרם שיש בביטול שידוכים, ואינו מצד שהקנין מועיל לזה אלא משום שמכיון שנהגו לעשות קנין אין זה גמר הדבר ממש כל זמן שלא עשו קנין, ואם נהגו דוקא בכתיבת תנאים לא נעשה הגמר אלא בכתיבת התנאים, משום שהרי זה כהתנו ע"מ שיכתבו השטרות שכתב הרמ"א (שם ס"ז) שבאופן זה אם חזר בו האחד קודם כתיבת השטר, נתבטל הקנין.

ולכן אם החליטו לגמור השידוכין וסיכמו שלא יעשו שום דבר לא קנין ולא כתיבת תנאים כמו שנוהגין הרבה כאן על זה לבדו יש כבר החרם, וא"כ אסור לאחרים להשתדך לה ולגרום שתעבור על החרם, ונמצא שבמדינתנו כאן כשלא התנו בעת שהחליטו לגמור הענין לעשות כלום, שברוב הפעמים הם כבר בשם חתן וכלה תיכף אחרי החלטתם, אף שאין האיסור מצד מהפך בחררה לסברא הראשונה, יש האיסור מצד החרם, אך כשעדיין לא פרסמו שהם חתן וכלה אולי אף במדינתנו כאן לא נחשב גמר ממש ואין עדיין החרם, ויש להחמיר כי בספק חרם הרבה סוברים שהוא לחומרא.

ועיי"ש שהאר"ך להוכיח שאחרי שיש החרם, יש ממילא גם איסור מהפך בחררה.

דין צפור השחווטה של מצורע

טהרת מצורע מצוות עשה, ומדיני הטהרה שיביא שתי צפרי דרוז טהורות לשם טהרת צרעת, שנאמר (ויקרא יד ד) 'ולקח למטהר' ושוחט את הברורה שבהן על המים שבכלי חרס, וממצה עד שיהיה הדם ניכר במים. וחופר וקובר הצפור השחווטה בפניו ודבר זה קבלה מפי השמועה.

וצפור השחווטה אסורה בהנאה, ומאמתי נאסרת משעת שחיטה. שחיטה ואין שם אזוב ולא עץ ארז ולא שני תולעת הרי זו אסורה בהנאה ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה.

עגולה ערופה מתי נאסרת

עגלה ערופה אסורה בהנייה ונקברת במקום עריפתה, ומשתרד לנחל תיאסר בהנייה אע"פ שעדיין לא נערפה, ואם מתה או נשחטה אחר ירידתה הרי זו אסורה בהנייה ותקבר.

שחטה ונמצאת טריפה

שחט אחת מהן ונמצאת שלא היתה דרוז יקח זוג השנייה והראשונה מותרת באכילה, שחט האחת ונמצאת טריפה יקח זוג השנייה והראשונה מותרת בהנאה.

הוקצה למצוה

עץ ארז ואזוב ושני תולעת שטהר בהן מצורע זה מטהר בהן מצורעים אחרים, וכן צפור המשתלחת מותר לטהר בה מצורעים אחרים מאחר שנשתלחה ומותרת באכילה, אבל הצפור השחווטה אסורה בהנאה, ומאימתי תיאסר משעת שחיטתה, שחטה ואין שם אזוב ולא עץ ארז ולא שני תולעת הרי זו אסורה בהנאה ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, והאוכל כזית מצפור השחווטה עבר על עשה ועל לא תעשה שנאמר וזה אשר לא תאכלו מהם מפי השמועה למדו שזה לרבות הצפור השחווטה, ונאמר טהורה תאכלו הא אחרת לא תאכלו ולא הבא מכלל עשה עשה.

עץ ארז ואזוב ושני תולעת במצורע

מחלקי טהרת המצורע ביום טהרתו, שהכהן נוטל עץ ארז שארכו אמה ועוביו כרביע כרע מכרעי המטה, ואזוב אין פחות מטפח, ושני תולעת משקלו שקל, ולוקח עם שלשתן הצפור החיה, וארבעה מינין אלו מעכבין זה את זה, וכורך האזוב עם הארז בלשון של זהורית ומקיף להן ראשי אגפיים וראש הזנב של צפור החיה, וטובל ארבעתן במים שבכלי ודם שעליהן, ומזה שבע פעמים על אחר ידו של מצורע ומשלח את הצפור.

שלך בשלי אסור

בכל מקום מותר לשחוט חוץ מן העזרה, שאין שוחטין בעזרה אלא קדשי מזבח בלבד, אבל החולין אסור לשוחטן בעזרה בין בהמה בין חיה בין עוף וכן הוא אומר בבשר תאווה (דברים יב כא) 'כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' וגו' וזבחת מבקרך ומצאנך וגו' ואכלת בשערך', הא למדת שאין שוחטין בשר תאווה אלא חוץ למקום אשר בחר ה'.



כבתו

המקדש בחלקו בין קדשים וכו' אינה מקודשת

אי' בחז"ל ג' דברים עשה משה מדעתו, שיבר הלוחות מאי דרש ק"ו מפסח וכו'. והקשה החת"ס (דרשות ח"ב לשבועות תקצ"ה) לימא לא דרש כלום ושיבר שלא כדין רק שלא יהיה לישראל דין ארוסה ויתחייבו, ובאמת נתחייב משה למקום על זה שמסר נפשו בשביל ישראל. וי"ל הך מימרא ע"כ לא ס"ל הכי, דהרי הוסיף יום אחד מדעתו, וכו' בית שמואל' בהקדמתו, כי הקב"ה לא חשש ליתן התורה לטבולי יום, ומשרע"ה החשיב התורה כקדשים שצריכים הערב שמש, ע"כ הוסיף יום אחד, וע"כ למד ק"ו מפסח כיון שהתורה כקדשים. ולפי"ז לא היה צריך לשיבר הלוחות, דבלא"ה לא היו הלוחות קידושין, דהמקדש אשה בקדשים אינה מקודשת דקדשים אסור בהנאה, ושפיר פריך מאי דרש ששיבר הלוחות, עכדה"ק. והנה לפי"ז לא נתבטלה קבלת התורה במה ששיבר הלוחות, דהא לא מחמת זה שברם כדי לבטל הקידושין, וכי"ז מוכח ממה שהוסיף יום אחת מדעתו, וממילא שפיר אומרים ביום ו' סיון זמן מתן תורתנו, דממה שלא ניתנה תורה ביום זה, מוכח דהתורה היא תמיד לנו למתנה ולא נתבטלה לעולם.

(מגדלות מרחקים לרבי לוי יצחק גרינוועלד זצ"ל, לשבועות)



כאדם שאומר לחבירו יצא פלוני נקי מנכסיו

'ונקה לא ינקה' וכו' (שמות לד ז) י"ל דאדם צריך לעבוד את ה' ולהוסיף תמיד בעבודתו יתברך כאילו לא תיקן עוד כלום, וזה לא ינקה מלשון יצא פלוני נקי מנכסיו, היינו שאינו מנקה א"ע, כאילו לא תיקן עוד כלום. וז"פ ונקה, שהשי"ת מנקה ומוחל עונות ישראל לאיש כזה אשר לא ינקה א"ע, ועי"ז הוא מוסיף בעבודתו.

(ליקוטי יהודה, כי תשא)



כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך קבלתי שכר על הפרישה וכו'

אדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל היה לוחם את מלחמתה של תורה בכל כחו ומרצו ודבקו ויהיה מוכיח בשער, בזה היה דומה לסבו הגאון מצאנז, אולם ידע גם לכבוש את תוכחתו כאשר ראה שדבריו נופלים על אזן לא קשבת. וראיה הביא משמעון העמסוני שעליו מספרת הגמרא שהיה דורש כל את"ן שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא פירש, אמרו לו תלמידיו רבי כל את"ן שדרשת מה תהא עליהן אמר להם כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך קבלתי שכר על הפרישה וכו'. ולכאורה קשה אמר הרבי מבאבוב בכל התורה ידע לדרוש ורק כאן לא ידע, אלא רצה לומר מוסר ותוכחת וראה שלא ישמעו לו, לכן פירש היינו חדל מלדרוש. מכאן סיים הרבי מבאבוב כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע.

(מגדולי התורה והחסידות, בית צאנז)



את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים

נראה לי בס"ד רצה הקב"ה לזכות את ר' עקיבא בזאת הדרשה שהיא נדרשת לכבוד תלמידי חכמים כדי לתקן בזה את עון שנאתו שהיה שונא לתלמידי חכמים קודם שלמד תורה, וכמו שאמר ר' עקיבא לקמן כשהייתי עם הארץ הייתי אומר מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור וכו'.

(בן יהוידע לרבינו יוסף חיים מבגדד)



קוראים נכבדים. במסגרת 'היכל החידוד' עליכם לאתר מושג או חפץ הרמוז בכתב החידה אשר לפניכם.

כל שתי שורות בכתב החידה מובילות למקור בש"ס בו מדובר אודות המושג או החפץ הנידון. שתי השורות הראשונות יובילו למקור אשר נלמד זה עתה בדף היומי. כתב החידה בנוי בצורה מחורזת בו בית אחד הוא בחריזה מדולגת ובית שני בחריזה רגילה.

סיבה לאיחור
עת שלב החופה
לחולי קור
המאמץ לרפואה

תחתיו הממון הגואל
יתומים ומרדיפות לשמואל

עבוד כאן אבי
ואני למלך אלך
בחלום מראה שבי
ובזה עמל המלך

הבית אצל אביי נחרב
כי לא שמע לדברי הרב

במרום השחקים רקיע
לצדיקים הכנת מאכלים
בגלגול יקעקע
יציבות כתלים

מותר להשאל לחברה
שבשביעית חשודה על עבירה

יש לאתר את הפיתרון ולציין את הנושא המדובר בלפחות שש שורות שהן שלש (מתוך 9) מן המקורות בכתב החידה (אין הכרח לציין את המיקום המדויק של מקור הדברים).

בין הפותרים נכונה תעריך הגרלה על פרס יקר ערך

את הפתרונות יש לשלוח לתיבת המייל: chidoot@gmail.com

בשבוע הבא נביא בעז"ה את הפתרונות של השבועיים האחרונים



רבי יששכר דב, האדמו"ר מראדאשיץ מפורסם היה כבעל רוח הקודש וכבעל מופת גדול. פעם סח למקורביו שהוא ראויה היה להיות אחד מל"ו הצדיקים הנסתרים, ואינו יודע את הסיבה מדוע נתגלה ונעשה מפורסם בעולם.

רבו רבי יעקב יצחק, החוזה מלובלין, השתדל לאחר פטירתו שיתגלה ויתפרסם צדקותו ברבים של תלמידו רבי יששכר דב, כיון שבעיני אנשי עירו היה הוא רבי יששכר דב איש פשוט ותם, לא הכירו הם כלל בגדולתו. היו שאף כינו אותו בשם 'ברל בטלן', עני ומדוכא היה.

בית חרושת גדול לספירת שכן באחוזה הסמוכה לעיר ראדאשיץ. בעל בית החרושת יהודי ירא שמים, מוקיר רבנן ונדיב לב היה. באחד הימים הופיע בשערי העיר רבי מלווה בעדת חסידים. מיהר בעל בית החרושת אל הרבי לברכו לשלום. שאל אותו הרבי אם נמצא בראדושיץ איזה רבי אחד, ענה לו בעל בית החרושת שלא נמצא בעיר שום רבי. שאל אותו הצדיק אם מכיר הוא היטב את כל אנשי העיר. 'אכן מכיר אני את כל יהודים העיר' השיב בעל בית החרושת. הוסיף שוב הרבי לשאלו אם מכיר הוא בעיר איזה איש מצוין בתורה ובריאה, והשיב שאינו מכיר שום איש שיהיה בולט יותר משאר אנשי העיר. שאלו שוב אולי מכיר אתה אחד שיושב כל היום בבית המדרש ואינו עוסק בדברים בטלים, רק עובד את ה' כל היום. ענה לו אכן יש מלמד אחד המכונה 'בעריל בטלן', היושב כל היום בבית המדרש, אך איש פשוט ורגיל הוא. גער בו הצדיק 'אתה קורא לו בערל, אך הוא 'בער' (דב) גדול, הוא מנענע את כל העולם, כמו שמנענעים ענף רך.

שאל היהודי את הצדיק מאין הוא ובאיזה עיר הוא גר? השיב לו הצדיק שהוא גר בלובלין ואז נעלם הצדיק מעיניו ולא ראה אותו עוד.

עמד נבהל ומשתומם וחשב בליבו הלא הרבי מלובלין נפטר כבר לפני יותר משנתיים שמא בא מהעולם העליון לדבר גדולות על 'ברל בטלן'? מייד רתם מרכבתו והעמיס עליה קמח ועופות, ירקות ומשקאות, ונסע לראדאשיץ עד לביתו של 'ברל בטלן' והכניס כל זה לביתו.

ר' יששכר דב לא היה אז בבית, כי אם בבית המדרש, שם ישב במשך כל היום. בביתו שמחו מאוד כשראו את המטעמים הללו עיניהם אורו, כי זה זמן רב שהיו שרויים ברעב ולא בא אוכל אל פיהם. מיהרו הם לבשר לאביהם הצדיק שה' המציא להם אוכל על ידי איש שיושב בביתם. אמר להם שיקראו את הנדבן אליו לבית המדרש. כשבא בעל בית החרושת, שאל אותו מה ראה על ככה שהביא לו כל זה? סיפר לו כל מה שקרה לו עם הצדיק מלובלין ומה שאמר לו. מאז נתגלה לכל מי הוא אדם צדיק וקדוש.

(נפלאות הסבא קדישא)

רוכשים מנוי לחיילים של תורה!

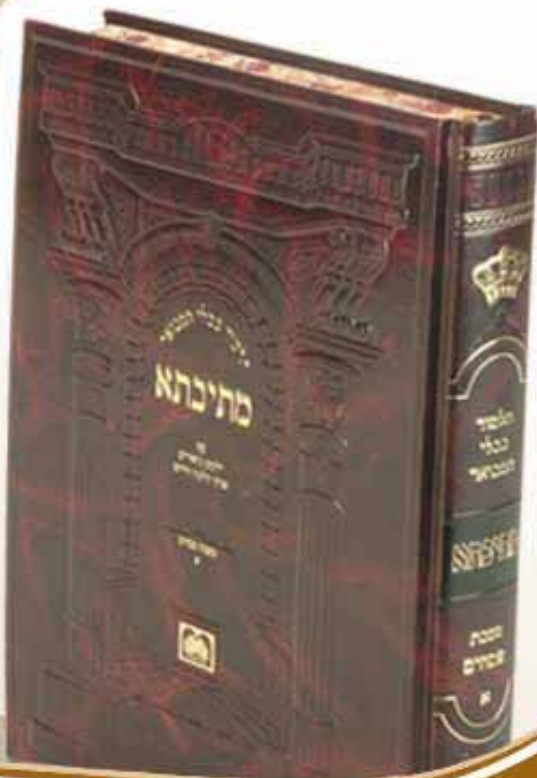
הצטרף לרבבות מנויי מהדורת 'מתיבתא' ותחוש מחויבות להשלים את חוק לימודיך בעזרת 'מתיבתא' תוכל לענות בחיוב על השאלה "קבעת עיתים לתורה?"

**בין אם החברותא נמצא ובין אם לא-
אתה תמיד לומד**

מתיבתא

הביאור הברור והמקיף ביותר!

נערך ע"י צוות ענק של ת"ח מופלגים בסגנון צח ורהוט



מוקד הזמנות:

1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להגדיל תורה ולהאדירה